

1. Voorafgaande opmerkingen – afbakening van het onderzoeksveld

Artikel 409 van het Strafwetboek:

§ 1. Hij die eender welke vorm van verminking van de genitaliën van een persoon van het vrouwelijk geslacht uitvoert, vergemakkelijkt of bevordert, met of zonder haar toestemming, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie jaar tot vijf jaar.

De poging wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar. Met dezelfde straf wordt gestraft hij die aanzet tot eender welke vorm van verminking van de genitaliën van een persoon van het vrouwelijk geslacht of er, direct of indirect, schriftelijk of mondeling reclame voor maakt of doet maken, uitgeeft, verdeelt of verspreidt.

§ 2. Indien de verminking uitgevoerd wordt op een minderjarige of met een winst oogmerk, is de straf opsluiting van vijf jaar tot zeven jaar.

§ 3. Indien de verminking een ongeneeslijk lijkende ziekte of een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid van meer dan vier maanden heeft veroorzaakt, is de straf opsluiting van vijf jaar tot tien jaar.

§ 4. Wanneer de verminking zonder het oogmerk om te doden, toch de dood ten gevolge heeft, is de straf opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar.

§ 5. Is de in § 1 bedoelde verminking op een minderjarige of een persoon die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand niet bij machte is om in zijn onderhoud te voorzien, uitgevoerd door zijn vader, moeder of andere bloedverwanten in de opgaande lijn, of door enige andere persoon die gezag heeft over de minderjarige of de onbekwame, of door een persoon die hen onder zijn bewaring heeft, of door een persoon die occasioneel of gewoonlijk samenwoont met het slachtoffer, dan wordt het minimum van de bij de §§ 1 tot 4 bepaalde straffen verdubbeld in geval van gevangenisstraf en met twee jaar verhoogd in geval van opsluiting.

Omzendbrief COL 6/2017 van het College van procureurs-generaal:

Doelstellingen van de omzendbrief:

- de magistraten en de politieambtenaren sensibiliseren voor het fenomeen van het eengerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminkingen en gedwongen huwelijken en gedwongen samenwoningen;
- de magistraten en de politieambtenaren instrumenten aanbieden om deze geweldsvormen beter te begrijpen en op gepaste wijze te onderzoeken;
- het vervolgingsbeleid voor de parketten definiëren;
- de codering en de inzameling van statistische gegevens verbeteren;
- de informatie-uitwisseling en de samenwerking tussen het openbaar ministerie en het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) bevorderen.

Kwantitatieve gegevens van het openbaar ministerie:

Op grond van de informatie uit de gegevensbank van het College van procureurs-generaal kunnen de analisten van het openbaar ministerie elementen van antwoord verstrekken op de gestelde vraag. Die gegevensbank werkt namelijk met een specifieke tenlasteleggingscode aan de hand waarvan de zaken van genitale verminking kunnen worden geselecteerd.

Alvorens de kwantitatieve gegevens te onderzoeken, is het echter nuttig de volgende opmerkingen te formuleren om het onderzoeksveld af te bakenen:

1. De cijfers in de onderstaande tabellen zijn geëxtraheerd uit de gegevensbank van het College van procureurs-generaal, waarin de registraties van de correctionele afdelingen van de parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg worden ingevoerd (MaCH-systeem). De hiernavolgende gegevens komen overeen met de staat van de gegevensbank op 7 januari 2023.
2. De gegevens die verwerkt zijn om op deze vraag te kunnen antwoorden, hebben enkel betrekking op misdrijven gepleegd door meerderjarige personen. De zaken waarin de dader van de feiten onbekend is, zijn eveneens in aanmerking genomen.
3. Het MaCH-informaticasysteem biedt de mogelijkheid om een voornaamste tenlastelegging en secundaire tenlasteleggingen te registeren. De zaken die in de hiernavolgende tabellen zijn opgenomen, betreffen de misdrijven vastgesteld op grond van de voornaamste of secundaire tenlasteleggingscode '43K – Vrouwelijke genitale verminkingen'.

Deze tenlasteleggingscode werd in 2008 ingevoerd in het informaticasysteem van de correctionele parketten.

4. De door de statisch analisten van het College van procureurs-generaal geëxtraheerde informatie is weergegeven in een tabel die een overzicht geeft van de dossiers van genitale verminking die van begin 2018 tot eind 2022 bij de correctionele parketten zijn ingestroomd.

In deze tabel is de strafzaak als rekeneenheid gehanteerd. Eenzelfde zaak kan dus een of meer beklaagden tellen.

2. Verzamelde gegevens en desbetreffende context

Aantal zaken van vrouwelijke genitale verminking die van begin 2018 tot eind 2022 bij de correctionele parketten (daaronder begrepen het federaal parket) zijn ingestroomd.

	2018		2019		2020		2021		2022		TOTAAL	
	a	%	a	%	a	%	a	%	a	%	a	%
43K – Vrouwelijke genitale verminkingen (art. 409 Sw.)	4	36,36	2	18,18	1	9,09	2	18,18	2	18,18	11	100,00

Bron: gegevensbank van het College van procureurs-generaal – Analisten.

Zoals we kunnen vaststellen, hebben de correctionele parketten tussen begin 2018 en eind 2022 zeer weinig zaken geregistreerd met de tenlasteleggingscode 'Vrouwelijke genitale verminkingen'.

Een zaak uit 2022 bevond zich op 7 januari 2023 nog steeds in het stadium van het gerechtelijk opsporingsonderzoek. Acht zaken zijn afgehandeld zonder strafrechtelijke vervolging om een technische reden en de door het openbaar ministerie aangevoerde redenen zijn 'geen misdrijf', 'onvoldoende bewijzen', 'verjaring' en 'onbevoegdheid van de nationale vervolgingsorganen en rechtsmachten'. Een zaak is afgehandeld zonder strafrechtelijke vervolging om opportunitieitsredenen. Voor dat dossier is de reden 'te weinig recherchecapaciteit' aangevoerd.

Tot slot werd een zaak vastgesteld voor de raadkamer met het oog op de regeling van de rechtspleging.

Het geringe aantal geregistreerde dossiers kan worden verklaard op grond van de volgende denksporen:

Wat deze vorm van delinquentie betreft, kan uit het aantal bij de parketten geopende dossiers en het aantal door de parketten ingestelde vervolgingen geen beeld worden opgemaakt van de problematiek van vrouwelijke genitale verminking als criminologisch verschijnsel. Het is namelijk denkbaar dat er seksuele verminkingen kunnen plaatsvinden in België en dat er nooit klacht wordt ingediend en dat er geen informatie naar de politiediensten en dus naar de parketten doorstroomt. Daaruit vloeit voort dat het aantal door de parketten geopende dossiers en het aantal ingestelde vervolgingen geen indicatie zijn van de reikwijdte van dit verschijnsel in België, maar in het beste geval een indicatie zijn van het onderzoekswerk van de politie of de activiteiten van de parketten ter zake.

Aanzet tot verdere uitwerking van de twee voornaamste verklaringsdenksporen

1. De verklaring voor het geringe aantal dossiers dat in België is geregistreerd onder tenlasteleggingscode '43K – Vrouwelijke genitale verminkingen' zou kunnen liggen in het feit dat er sinds 2008 (jaar van invoering van tenlasteleggingscode '43K') effectief weinig parketten in België een inlichting of klacht betreffende een in België gepleegd feit van vrouwelijk genitale verminking ontvingen.

Een andere mogelijke verklaring voor het geringe aantal geopende dossiers ter zake zou kunnen zijn dat vrouwelijke genitale verminkingen op uiterst clandestiene wijze plaatsvinden.

Vrouwelijke genitale verminking zou realiteit kunnen zijn in België en toch vrijwel 'onzichtbaar' blijven voor de politie en dus voor het parket, doordat slachtoffers geen klacht indienen en er sprake is van een gebrekkige doorstroming van informatie (van extrinsieke aard die niet kan worden toegeschreven aan de politionele en gerechtelijke autoriteiten).

2. Het geringe aantal dossiers dat in België onder tenlasteleggingscode '43K – vrouwelijke genitale verminkingen' werd geregistreerd, kan eveneens worden verklaard door het feit dat parketten sedert 2008 wel degelijk informatie of een klacht betreffende een in België gepleegd feit van seksuele verminking ontvingen, maar dat het parket (of de parketten) in kwestie het dossier inzake genitale verminking niet onder tenlasteleggingscode '43K' heeft (hebben) geregistreerd.

Het is namelijk niet uitgesloten dat registratoren van een of meer parketten dossiers inzake vrouwelijke genitale verminking hebben geregistreerd onder andere tenlasteleggingscodes, zoals die voor opzettelijke slagen en verwondingen of aanranding van de eerbaarheid.

Indien dat het geval was, zijn die dossiers statistisch onzichtbaar bij extracties die worden uitgevoerd op basis van tenlasteleggingscode '43K – Vrouwelijke genitale verminkingen'.

Het is duidelijk dat het mij – om redenen van beschikbaarheid en werkefficiëntie van het administratief personeel van de parketten, dat voornamelijk moet focussen op de uitvoering van taken die verband houden met de uitoefening van de strafvordering – niet wenselijk lijkt om de procureurs des Konings te vragen om langdradige manuele opzoeken te laten uitvoeren om in het hele land de dossiers inzake vrouwelijke genitale verminkingen op te sporen die eventueel onder andere tenlasteleggingscodes dan '43K – Vrouwelijke genitale verminkingen' werden geopend.

Deze handelwijze onderstelt bovendien niet enkel omslachtige verrichtingen, maar zou tevens leiden tot een uiteenlopende behandeling van de verzamelde gegevens naargelang van de arrondissementen of rechtsgebieden en tot een systematisch gebrek aan eenvormigheid bij de verzameling van de gegevens, waardoor de antwoorden op de verzoeken om informatie aan nauwkeurigheid zouden inboeten.